

A hegedű szerelmese

Az AMEGA beszélgetőpartnere: Dr. Ungár Anna

a Terézvárosi Egészségügyi Szolgálat Tüdőgondozó Intézetének vezető főorvosa

– Főorvosnő, az Ön családjának története szinte filmforgatókönyvért kiált. Kezdjük mindjárt Indiánál vagy menjünk vissza még jobban az időben?

– Én negyedik generációs orvos vagyok, a dédapám volt az első orvos a családban, és ez legalább olyan érdekes, mint India. Anyai nagymamám az első öt orvosnő között végzett a bécsi egyetemen, amit nem volt könnyű megharcolniuk, két könyv is megjelent róluk Ausztriában. Édesapám – Ungár Imre tüdősebész professzor – 1914-ben született, 1932-ben érettségizett és a numerus clausus miatt a színjeles bizonyítványával nem került be a budapesti orvosi egyetemre, ezért Bécsbe ment tanulni. Osztrák édesanyámmal az egyetemen ismerkedtek össze, és amikor 1938-ban végeztek és cselédkönyves orvosok lettek, akkor jött az Anschluss, és menekülniük kellett Bécsből. Volt egy indiai orvos barátjuk, Santos Sen, aki valamivel idősebb volt náluk és posztgraduális képzésen volt Bécsben, ő intézte el, hogy bevándorlási engedélyt kapjanak Indiába.

Édesanyámat, Scherer Évát vettem rá nagy nehezen, hogy írja le a visszaemlékezéseit az Indiában töltött évekről. Ő viszont nem tudott tökéletesen magyarul, így amikor 1993-ban németül leírta a visszaemlékezéseit, egyik barátját kérte meg, hogy fordítsa le magyarra. Édesanyám sem volt nagy fogalmazó, leírta, ami éppen az eszébe jutott, a fordítás sem volt briliáns, de a tények azért megvoltak. Évekig halogattam, de amikor eljött a szüleim születésének 100 éves évfordulója, akkor éreztem elég lelkerőt magamban ahhoz, hogy stilizáljam, megszerkeszsem a szöveget, de semmit el nem vettem belőle és semmit hozzá nem tettem.

– **Hogyan jutottak el a szülei Indiába?**

– Repülőjárat akkor még nem volt, Hamburgig mentek vonattal, aztán hajóra szálltak és így

jutottak el Dél-Indiába. Ott egy menekülttáborba kerültek, ahol három hónapot töltöttek el. Édesanyám azt írja a visszaemlékezéseiben, hogy nagyon emberségesen bántak velük, aztán egyszer csak megjött az engedély, hogy mehetnek Delhibe. Santos Sen szülei Delhiben voltak nagy tekintélyű orvosok, az apja a sebészeti klinikát vezette. Egy darabig náluk laktak és várták, hogy kapjanak valami munkát. Édesapámat elküldték egy dán missziós tuberkulózisközpontba Friedmod-Möller tbc-speciálista sebész mellé, holott ő soha nem akart sebész lenni, édesanyám pedig egy másik missziós kórházba került, tehát külön voltak fél évig. Fél év után az édesapámat ki-nevezték a Jubarban, a Himalája lábánál 1800 méter magasságban fekvő missziós kórház vezetőjének, ami akkor még egy félkész állapotban lévő valami volt, lényegében

még nem is működött. Tíz évig voltak Indiában, aztán 1948-ban, az indiai polgárháború kitörésekor tértek vissza Magyarországra.

– **Bécsből mentek el Indiába és Budapestre tértek vissza. A honvágy miatt vagy valami más hozta haza őket?**

– Gyermekkorunkban mi nem tudtuk a pontos okokat, de egy gyerek hamar rájön, hogy a magyarázatok egymásnak ellentmondanak, úgyhogy ma sem tudom, miért jöttek ide. Először Bécsbe mentek, de édesapámnak nagyon nagy honvágya volt, ő mindig visszavágyott ide, nem akart máshol élni. De azért féltek, valami fogalmuk azért volt arról, hogy mi zajlik Magyarországon 1948-ban.

Van egy olyan verzió is, hogy amikor édesanyám hazatért a saját hazájába édesapám pedig a férje volt, az osztrákok sokat vacakoltak az apám honosításával. Tudni kell, hogy apám borzasztóan vérmes, hirtelen haragú ember volt. Hirtelen jött a haragja és nehezen múlt el, nem volt könnyű természet, úgyhogy összecsomagolt és irány Budapest.

– **1948-ban járunk, Rákosi Mátyás a hatalma csúcán, és ők Indiából Ausztria érintésével hirtelen felindulásból hazajönnek Magyarországra. Regénybe illő...**

– Igen, ez egy érdekes dolog, ám ők a harmincas évek második felében Bécsben benne voltak különböző baloldali mozgalmakban. Indiában aztán egészen más hatások érték őket. A missziós kórház vezető lelkésze, aki tanulatlan gyerekként elvégezte a teológiát, és a híres *Sundar Singh* tanítványa volt, megérintette őket, és keresztény hitre tértek. Anyukámat már gyermekkorában megkeresztelték, és nem azért, mert féltek a zsidóüldözéstől, mert az akkor még nem volt, édesapám pedig felnőttként keresztelkedett meg teljes meggyőződésből.

Amikor visszajöttek Magyarországra a két bátyámmal együtt, akik Indiában születtek, akkor megint megérintette őket a baloldaliság. Nem tudom, hogy tudtak együtt élni az elképzelt és a létező szocializmussal, erről csak ők tudnának számot adni, ezt én soha nem firtattam. Sok mindentől tevődik össze egy ilyen életszemlélet, van benne meggyőződés, becsület és félelem is.

Édesapám, bár Indiában kezdetben autodidakta módon képezte magát, gyakorlott mellkassebészként érkezett vissza Budapestre. Ál-

lást keresve először Törökbálintra küldték, de kiderült, hogy ott nincs műtő. Utána a minisztériumból felhívták *Böszörményi Miklóst* a Korányiban, hogy van itt egy orvos, aki most jött haza Indiából és azt állítja, hogy tüdősebész, nézze már meg, alkalmas-e erre a feladatra. *Böszörményi Miklós* behívta magához édesapámat, beszélgettek, utána megvizsgáltatott vele egy beteget, aztán bevitte a műtőbe, ahol éppen a *Schischa Lipót* operált, és ott apám mindenféle szakmai megjegyzéseket tett. Az ismerkedés tartott összesen húsz percig, aztán *Böszörményi Miklós* felhívta a minisztériumot, és azt mondta, hogy apám lesz a tüdősebészeti osztály új vezetője. Édesanyám nem sokkal ezután az édesapám mellett lett altatóorvos, mert nem tudott jól magyarul. Ők így éltek szinte összenőve.

– **Ilyen családi háttérrel mennyire volt predestinált az Ön orvosi pályája?**

– Édesapám gyerekkoromtól kezdve mindig mondogatta, hogy milyen okos kislány vagyok, milyen jól megy a fizika, milyen becsületos vagyok, és milyen jó orvos lenne belőlem. Ugyanakkor a bátyámat, akiből neves nőgyógyász és édesapámhoz hasonlóan bravúros onkológussebész lett, kézzel-lábbal el akarta tiltani az orvosi pályától.

– **Szíve szerint milyen pályát választott volna?**

– Én hegedűművész szerettem volna lenni. Nálunk majdnem mindenki zenélt, nagy zenerajongó volt az egész család, együtt muzsikáltunk, ami csodálatos dolog volt. Az édesapámnak volt egy vonósnégyese, amiben ő a második hegedűs volt, az első hegedűs pedig, aki engem hegedülni tanított, a Magyar Állami Hangversenyzenekarban játszott. Gyönyörűen hegedült és rettenetes tanárnő volt, mert semmi mást nem tudott, csak legorombítani a gyerekeket, úgyhogy nagyon féltem tőle. Egyetlen hatásos tanítási módszere volt: megmutatott valamit és azt lehetett utánozni. Állítólag ezt a nagy tanárok is így csinálják. Csak mondjuk, amikor elkezdtem egy Bach szonátát és rám üvöltött, hogy hogyan állsz, merthogy mindig befelé állt a lábam, az nem volt kellemes élmény. De ezt a szorongást legyűrte bennem a zene iránti rajongás. Mire nagykorú lettem, a fejembe vettem, hogy hegedűművész szeretnék lenni. Apám teljesen kétségbeesett és próbált lebeszélni, ami sikerült

is, mert az önbizalmam amúgy sem volt sok, de a zene iránti szenvedélyemet azért nem tudtam visszafojtani.

– **Hogyan vette az akadályokat az orvosi egyetemén?**

– Nem voltam jó tanuló. Nekem nagyon nehéz volt az egyetem, mert folyton azon törtem a fejem, hogy ott kellene hagyni. Meg is betegedtem, és félévet kellett halasztanom harmadévben, de utána sem volt egy leányálom. Aztán valahogy végeztem 1978-ban. Egyébként az édesapámnak teljesen igaza volt abban, hogy belőlem nem lesz hegedűművész, legfeljebb egy másodrendű zenekari muzsikus.

– **Milyenek voltak a pályakezdés évei?**

– Édesapám ötlete volt, hogy legyek tüdőgyógyász, mert látta, hogy nem nagyon bírom a hajszoltságot. Azt hiszem, hogy differenciáltan és lényegretörően gondolkodom, és a tanulásban is az volt mindig zavaró számomra, ha nem láttam meg az összefüggéseket. Szerintem könnyebben tanult az, aki nem kereste mindig az összefüggéseket, hanem egyszerűen csak bebiflázta az anyagot. Nekem ez nehezen ment, és soha nem tudtam az „apró betűket” megtanulni, ezért nagyon ritkán kaptam ötöst.

Aztán amikor elkezdtem dolgozni, akkor alig három hónap alatt megszerettem azt, amit csináltam. Attól kezdve semmi kétségem nem volt a felől, hogy ez nagyon jó döntés volt, akárki döntötte is el. Törökbálinton kezdtem, nagyszerű kollégáim voltak, de a főnökeimmel nem tudtam kijönni, így aztán onnan el kellett jönnöm, így kerültem a Korányiba. Nem nagyon akartam a Korányiba menni, mert akkor még ott laktak a szüleim, és jó volt Törökbálinton önállósodni.

– **Végül hány évet töltött a Korányiban?**

– Az én esetemben ez nem igazán jó kérdés, mert én oda születtem. 27 éves koromig laktam ott, és még Törökbálintra is onnan jártam át dolgozni, egész addig, amíg egy nagyon kedves idős néni, szüleim jó barátja felajánlotta, hogy ott lakhatok, nem fog semmibe beleszólni.

– **A szakmai pályafutásából mire a legbüszkébb?**

– A VI. kerületi tüdőgondozóra, mert ez nem lenne, ha én nem lennék. Nyolc évig dolgoztam *Kánitz Éva* osztályán, és ott szereztem meg azt a viszonylag biztos tudást, amivel már úgy éreztem, hogy önállóan is elboldogulok. Amikor megürült a Dévai utcában a VI. kerületi rendelés szakfőorvosi állása, akkor az osztály orvosai kijártak helyettesíteni, de egy idő után belefáradt mindenki. Akkor vállalkoztam arra, hogy három hónapra kimegyek oda, és egy évem volt eldönteni, hogy ott maradok-e. A fő aggodalmam az volt, hogy majd ott ülök a rendelőben és nem jön beteg. Merthogy volt erre példa. Most már tudom, hogy ez attól függ, hogy az ember hogyan csinálja a munkáját.

Tulajdonképpen életem első önálló döntése volt, hogy otthagynom azt a fantasztikus osztályt a Korányiban, mert a *Kánitz Évánál* nagyon jó volt dolgozni. Ő méltó tanítványa volt *Böszörményi Miklósnak*, aki demokratikus volt és nem erőltette ránk az elképzelését, csak akkor, ha nagyon muszáj volt. Úgyhogy én önként jöttem el onnan, és azóta tényleg úgy érezhetem, hogy az életemnek minden szegmensében a saját döntéseimet hozom meg. 10 éves küzdelem után a VI. kerületnek saját tüdőgondozója lett, ez a szép új rendelő, ahol most is dolgozhatok.

– **Mi volt a legjobb tanács, amit a szüleitől kapott?**

– Amikor kislány voltam, édesanyám szeretett komoly megbeszéléseket tartani és egyszer azt mondta nekem, hogy mindig csináld azt, amit helyesnek tartasz. Ez egy jó tanács, de nem könnyű betartani. És félreértés ne essék, ez nem jelenti azt, hogy mindig azt csinálom, amit helyesnek tartok, csak tudom, hogy lenne egy ilyen választás is.

– **Főorvosnő, milyenek látja a mai magyar tüdőgyógyászat helyzetét?**

– Siralmasnak. Aggódom érte, mert úgy érzem, hogy nem tudjuk eléggé képviselni az érdekeinket. *Kovács Gábor* tevékenységét nagyon nagyra becsülöm, mert még soha nála őszintebben és szakmailag megfelelőb-

ben beavatkozni a dolgok folyásába nem látam szakmai vezetőt, emellett tudatosan olyan embereket vett maga köré, akik ebben segítik. A tüdőgyógyászatot azonban még mind a mai napig beskatulyázzák.

– Milyen szépirodalmi művet olvasott a közelmúltban?

– Legutóbbi élményem az *Auer Lipótról* szóló írás. Egészen döbbenetes, hogy először is alig tudtam megszerezni a könyvet. Szinte senki nem tud róla, pedig büszkének kéne lennünk rá. *Auer Lipót* Veszprémben született, majd az orosz cár főzeneigazgatója és főtanácsadója lett, ő alapította meg az orosz hegedűiskolát, és amikor jött a „nagy októberi”, akkor ő a gondviselés jóvoltából nem volt Szentpéterváron. Az Egyesült Államokba ment és megalapította az ottani nagy hegedűiskolát. Nem is tudok olyat mondani a nagy hegedűsök közül, akinek valami köze ne lett volna hozzá. A világ nagy zeneiskoláinak az „atyaprofesszora” volt.

– Melyik a legkedvesebb hegedűdarabja?

– Nekem nincs ilyenem, mindenevő vagyok, és ebbe nem csak a komolyzene tartozik bele. A férjemnek köszönhetem, hogy most már tényleg mindenevőnek tarthatom magam, még ha nem is szeretek mindent, de minden műfajban találok olyanokat, akiket szeretek. De olyan, hogy kedvenc zeneszerzőm, olyan nincs. Nagy gazdagságnak tartom, hogy ilyen sok van belőlük.

– Hol élne a legszívesebben, ha nem élhetne Magyarországon?

– Én abba belehalnék. A szüleim és egyáltalán a család nekem nagyon fontos. És nagyon belém ivódott, hogy idegenben lenni rossz. Ha már egy hetet külföldön töltök, akkor honvágyam van, és amikor átérek a határon, könnyes lesz a szemem. Furcsa dolog ez, mert a mai fiatalok talán már mások.

– Főorvosnő, mivel tölti a szabadidejét?

– Kevés a szabadidőm, bár nagyon vágyom rá, hogy több legyen, de egyelőre nem tudok rá megoldást, mert dolgozni is nagyon szeretek. Nagyon szeretek muzsikálni, meg arra felkészülni, gyakorolni. Sokat muzsikálunk.

– Mennyit játszanak hetente?

– Inkább kéthetente játszunk, elég rapszodikus, attól függően, ki hogy ér rá. De ez nekem csak akkor igazi élvezet, ha előtte van időm gyakorolni. Zavar, ha nem tudok valamit lejátszani. Van az emberben egy igény és van egy képesség. De a kettő nem biztos, hogy egyforma.

– Hogyan fogalmazná meg a szakmai ars poeticáját?

– Hadd idézzem szakmai mesteremet, *Böszörményi Miklóst*, aki azt mondta, hogy „az ember nem két lábon járó tüdő”. Mindig legalább annyira érdekeljen minket a beteg, mint a betegsége – egyszerű tanács, érdemes megszívlelni. ■

TUDOMÁNYOS RENDEZVÉNYNAPTÁR

Hazai kongresszusok

Debrecen, 2016. január 22–23.

8. Téli Amega Fórum

Információ: <http://www.amegaforum.hu>

Budapest, 2016. január 29–30.

MTT 25 pontos választható továbbképzés

Információ: <http://www.tudogyogyasz.hu>

Pécs, 2016. március 18–19.

21. Pécsi Tavasz Amega Fórum

Információ: <http://www.amegaforum.hu>

Debrecen, 2016. június 8–11.

a Magyar Tüdőgyógyász Társaság 59. Közgyűlése

Információ: <http://www.tudogyogyasz.hu>

Budapest, 2016. szeptember 30.–október 1.

7. Budapesti Amega Fórum

Információ: <http://www.amegaforum.hu>

Külföldi kongresszusok

Los Angeles, 2016. március 4–7.

American Academy of Allergy, Asthma & Immunology
Annual Meeting 2016

Információ: <http://annualmeeting.aaaai.org/>

Madrid, 2016. március 12–15.

XXIII World Congress of Asthma

Információ: <http://www.wca-2016.com/>

San Francisco, 2016. május 13–18.

American Thoracic Society Annual Meeting 2016

Információ: <http://conference.thoracic.org/>

Bécs, 2016. június 11–15.

EAACI Congress 2016

Információ: <http://www.eaaci2016.org/>

London, 2016. szeptember 3–7.

ERS International Congress 2016

Információ: <http://erscongress.org/>